

VIRON KOHTALONHETKET

Mika Waltarin salanimellä Nauticus vuonna 1941 julkaisema teos **Totuus Virosta, Latviasta ja Liettuasta** on nyt ilmestynyt uutena painoksena Waltarin omalla nimellä (WSOY, Helsinki 2008, 184 sivua).

Kirjan kuvaus tapahtumista Baltian maissa vuosina 1939 - 1940 on edelleen monessa suhteessa hämmästyttävän paikkansa pitävä, mutta sen suurin arvo on mielestäni ajankuvan tulkitsijana. Waltarilla oli ilmeisesti käytettävissään runsaasti tiedustelutietoa ja kirja oli siksi ilmestymisajankohtanaan todella uutta - ja järkyttävää - tietoa antava Baltian maiden tilanteesta.

Noita samoja aikoja käsitellään myös Martti Turtolan uusimmassa kirjassa **Kenraali Johan Laidoner ja Viron tasavallan tuho 1939 - 1940** (Otava, Helsinki 2008). Tämä kirja voidaan nähdä jatkona Turtolan muutama vuosi sitten julkaisemalle Konstantin Päts - kirjalle. Turtolan tulkinta vuosien 1939 - 1940 tapahtumista Virossa esittää Laidonerin ja Pätsin lähinnä isänmaansa pettureina, jotka tietoisesti johdattivat Viron Neuvostoliiton syliin. Odotetusti kirja on otettu Virossa vastaan hyvin ristiriitaisesti ja keskustelu tästä aiheesta on varmaan vasta alkamassa.

Viron historian seuraavaa murrosvaihetta kuvataan suomalaisesta näkökulmasta Heikki Rausmaan kirjoittamasta Tuglas-seuran historiasta, **Tuglaksen tuli palaa. Tuglas-seura ja suomalais-virolaisten suhteiden historiaa** (SKS; Helsinki 2007).

Tuglas-seura perustettiin nimensä mukaisesti kirjailija Friedebert Tuglaksen tunnetuksi tekemiseksi Suomessa. Se sai kuitenkin alusta alkaen laajemman roolin ja toimi Viron "laulavan vallankumouksen" sekä itsenäistymisvaiheen aikana käytännössä Viron epävirallisena edustustona Suomessa. Rausmaa on tehnyt perusteellista työtä ja hänen tekstiään on ilo lukea.